

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Informace pro členy

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud jste zároveň s Informacemi ČGS neobdržel/a také časopis Geografie 2013/1, znamená to, že nemáte za letošní rok zaplacený členský příspěvek. Prosíme, učiňte tak nyní (letošní číslo časopisu Geografie obdržíte dodatečně). Číslo účtu společnosti je 1921937329/0800 (Česká spořitelna a. s., Praha 1, Václavské nám. 42; IBAN: CZ40 0800 0000 0019 2193 7329; SWIFT: GIBACZPX), variabilní symbol (Vaše evidenční číslo ve společnosti) – nutný pro identifikaci platby – je číslo uvedené na obálce, ve které jste časopis obdržel/a. Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu na sekretariát společnosti: sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43, Praha 2, tel.: 221 951 397, e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz. Běžnou praxí je informovat o aktuálním dění v ČGS členy prostřednictvím elektronické pošty (např. formou newsletterů – viz následující zpráva), ale bohužel adresář sekretariátu není úplný a plně aktuální, proto prosím, pokud došlo ve vašem případě ke změně e-mailové adresy, nebo z jakéhokoli důvodu nedostáváte elektronické zprávy z ČGS, zašlete váš kontakt na e-mail: dana.fialova@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Dana Fialová

Newslettery ČGS

Česká geografická společnost vydává pro své členy pravidelně každý týden elektronický Newsletter ČGS. Naleznete zde nejen stručné informace o dění v ČGS, ale i upozornění na nové zprávy na webu ČGS, zápisy z jednání společnosti, upozornění na zajímavé aktivity geografů či aktuální odborné publikace, zprávy o připravovaných i již proběhnuvších konferencích, odkazy na geografické webové stránky a řadu dalších užitečných informací.

Pokud jste dosud Newsletter ČGS neobdrželi, nemá pravděpodobně sekretariát k dispozici Vaši e-mailovou adresu. Máte-li o zasílání Newsletteru ČGS zájem, zašlete prosím svůj e-mailový kontakt na adresu dana.fialova@natur.cuni.cz.

Miroslav Šifta

Zpráva o jednání HV ČGS v prosinci 2012

Hlavní výbor České geografické společnosti (HV ČGS) se sešel na pravidelném jednání v prosinci v Praze. Hlavní výbor velmi pozitivně zhodnotil výroční konferenci ČGS a poděkoval pořadatelům z Pedagogické fakulty MU a Jihomoravské pobočky ČGS a velmi dobrou přípravu celého setkání. Zásadním diskutovaným problémem celého jednání je dominantní účast sociálních geografů a prakticky pouze marginální účast fyzických geografů. To ovšem odpovídá i struktuře aktivních členů společnosti. HV ČGS doporučil pořadatelům následných výročních konferencí umožnit jednotlivým týmům a pracovním skupinám možnost uspořádat tematické panely dle vlastního předloženého návrhu, obdobně jako je to běžné na velkých mezinárodních konferencích. HV ČGS se v této souvislosti informoval o postupu přípravy XXIII. sjezdu ČGS, který se bude konat v termínu 26.–28. 8. 2014, a schválil návrhy přípravného výboru na rámcové rozdělení programu a exkurzí. Zajímavostí, a jistě i obohacením, sjezdu by bylo případné společné zasedání a jednání jak České geografické společnosti, tak Slovenské geografické společnosti.

V kapitole rozpočet ČGS na další období je nutné konstatovat, že se postupně snižuje příspěvek na vydávání našich odborných časopisů ze strany Rady vědeckých společností a naše společnost se dostává do finanční tísně. Proto patří náš velký dík všem pracovištím, které se rozhodli podpořit činnost ČGS formou kolektivního příspěvku a HV ČGS vyjádřil poděkování všem pracovištím, které se staly kolektivními členy společnosti.

Člen HV ČGS Roman Matoušek předložil jednání HV písemný návrh na udělování cen společnosti, a to v kategoriích: Cena za popularizaci geografie; Cena pro geografické vzdělávání; Cena za úspěšnou aplikaci geografických věd v praxi. Záměr oceňovat významné české geography a jejich dílo vychází z jednání XXII. sjezdu v Ostravě a navazuje na dlouhodobou snahu o zvýšení prestiže geografie ve společnosti. Členové HV ČGS dostali písemný materiál a na příštím jednání k návrhu zaujmou stanovisko.

HV ČGS také vyjádřil velké znepokojení nad soustavnými změnami standardů geografického vzdělávání, které probíhají na MŠMT (blíže viz následující příspěvek v tomto čísle IČGS „Schůze Sekce geografického vzdělávání ČGS“) a pověřil prezidenta společnosti Tadeusze Siwka, aby v této věci z pozice ČGS intervenoval na příslušných institucích.

Radim Perlín

Schůze Sekce geografického vzdělávání ČGS

V pátek 8. února 2013 se na Univerzitě Karlově v Praze, Přírodovědecké fakultě na Albertově konala po dvou letech samostatná schůze Sekce geografického vzdělávání ČGS. Schůzi si vyžádala situace v českém geografickém vzdělávání, řada nekoncepčních kroků z vyšších decizních míst vzdělávací politiky v Česku v posledních letech a také skutečnost, že na mnoha geografických pracovištích došlo v horizontu cca deseti let k významným personálním změnám na místech,

kteřá se zabývají didaktikou geografie či geografickým vzděláváním. Přibylo i mladých geografů, kteří se zabývají touto problematikou v rámci doktorského studia. Proto svolal předseda Sekce geografického vzdělávání Eduard Hofmann toto setkání, jehož hlavním cílem měla být „konsolidace“ členské základny, vzájemné seznámení se s aktuálními problémy, navázání nových kontaktů a stanovení priorit sekce do budoucna. Akce měla představovat spíše „burzu nápadů“, „startovní čáru a odrazový můstek“ jak a kam dál, v žádném případě nalezení konečných a revolučních řešení.

V úvodu seznámil E. Hofmann přítomné s posláním Sekce geografického vzdělávání dle stanov ČGS. Hned z počáteční diskuze vyplynula potřeba a následně plán vytvoření webu Sekce GV ČGS s okruhy témat, kterými se sekce zabývá, aktuálními kontakty na členy a důležitými informacemi. Web by měl být určen jak ke sdílení poznatků členů sekce, tak především pro poskytnutí základních informací vnějším uživatelům, učitelům zeměpisu a geografie na všech stupních vzdělávání, institucím a decizní sféře. Prvotní návrh webu si vzal za úkol E. Hofmann.

Následovalo krátké představení všech účastníků a jejich hlavního odborného zaměření. Vzhledem k tomu, že se jednání účastnila řada nových členů a studentů postgraduálního studia, bylo zařazení této aktivity zcela na místě. Na schůzi byl přítomen i Josef Herink, který v Národním ústavu pro vzdělávání zastupuje předměty zeměpis a dějepis. Tento ústav vznikl sloučením Národního ústavu odborného vzdělávání, Výzkumného ústavu pedagogického v Praze a Institutu pedagogicko-psychologického poradenství. J. Herink informoval přítomné o současných aktivitách této instituce, především o stavu práce na standardech geografického vzdělávání a jejich koncepci. Referoval o rozpracování současných očekávaných výstupů, které jsou rozpracovány podrobněji do podoby tzv. indikátorů. K těmto indikátorům pak budou následně vypracovány úlohy, kterými lze „měřit“ výstupy z učení. J. Herink konstatoval, že se jedná de facto o „návrat k osnovám“ a striktnějším předpisům vzdělávání, což bylo všemi přítomnými shledáno jako krok zpět. Nejzásadnější problém, který však byl v rozvinuvší se diskusi odhalen, je fakt, že standard je formulován pro úroveň minimální znalosti (tj. známky „dostatečně“ ve škole). Většina členů Sekce GV ČGS vznesla námitky proti takovému postupu a rezolutně odmítla, aby standardy geografického vzdělávání pro ZŠ byly formulovány jen pro úroveň minimální znalosti, takový postup je nepřijatelný a Sekce GV ČGS by měla vznést na MŠMT a příslušné instituce oficiální rezoluci k takovému postupu. O věci se ještě bude dále jednat v souvislosti s celkovou nekonceptností postupu MŠMT, kterou prezentoval E. Hofmann, když přítomné seznámil se stávající nemožností plnit podmínky MŠMT na tvorbu revizí standardů a jakýchkoli dalších strategických dokumentů ve lhůtě několika týdnů, v lepším případě měsíců, kterou odborní vypracovatelé dostávají. Další konkrétní postup by měl být stanoven na dílčí schůzi Sekce GV ČGS k této problematice během roku 2013.

V dalším kroku představila Silvie Kučerová stav a budoucnost Zeměpisné olympiády a navazujících mezinárodních geografických soutěží. Představila realizační tým ZO, internetové stránky, medializaci a studijní opory k ZO prostřednictvím časopisů ČGS (zejm. Geografických rozhledů). Podrobné informace ke změnám v ZO, organizačním řádu ZO apod. již vyšly v předcházejících číslech Informací ČGS v této rubrice. S. Kučerová apelovala na nutnost diskuze

aspektu Zeměpisné olympiády jako dalšího nástroje geografického vzdělávání a utváření image geografie. Teoreticko-metodologické otázky pojící se s daným tématem lze řešit v rámci výzkumných témat grantových projektů, kvalifikačních VŠ prací a na bázi další spolupráce s týmy, které se na zajištění ZO doposud podílely.

Další část jednání byla věnována oficiálním prezentacím rozpracovanosti dizertačních prací studentů doktorského studia programu Obecné otázky geografie, akreditovaného pod katedrou sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK v Praze. Prezentace nápadů mladých geografů se setkala s velkým ohlasem a E. Hofmann nabídl možnost uskutečnit obdobnou prezentaci rozšířenou o účast dalších doktorských studentů z českých geografických pracovišť na podzim roku 2013. Na závěr schůze dal Martin Hanus podnět k zamyšlení, jak zatraktivnit ČGS pro učitele zeměpisu/geografie, k diskuzi o tom, co ČGS má a může učitelům nabídnout a co od ní učitelé očekávají. M. Hanus dále informoval o výzvě Sekce geografického vzdělávání Mezinárodní geografické unie (IGU) na podání návrhů jmen zástupců z účastnických zemí, tzv. Regional Contacts for the Commission IGU. Sekce GV ČGS jmenovala M. Hanuse a E. Hofmanna (jako předsedu Sekce GV ČGS) těmito reprezentanty.

Eduard Hofmann, Silvie Kučerová

30. Fyzickogeografická konference ČGS

Když výkonné orgány Československé geografické společnosti (ČSGS) rozhodly v roce 1982 o dobudování organizační struktury ČSGS o další článek – odborné sekce, tak se v lednu 1983 v Brně na Přírodovědecké fakultě UJEP (dnes MU) uskutečnila 1. výroční konference, na které byla oficiálně založena Fyzickogeografická sekce ČSGS a jejím vedoucím se stal Alois Hynek. Fyzickogeografická sekce (dále jen FGS) pak každoročně pořádala své výroční konference (FGK), organizovala semináře a terénní exkurze. Na 15. výroční konferenci FGS ČGS (Brno, 12. a 13. února 1997) se vzdal vedení Alois Hynek a na jeho místo nastoupil Vladimír Herber.

Ve dnech 6. a 7. února 2013 se v aule Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně opět konalo tradiční (mezi)národní setkání geografů, krajinných ekologů a environmentalistů, a to na již 30. výroční konferenci Fyzickogeografické sekce České geografické společnosti, tentokrát s názvem „Fyzická geografie a kulturní krajina v 21. století“.

Cíl konference byl obsažen v jejím názvu – prezentovat především příspěvky týkající se jak teorie a metodologie fyzické geografie a krajinné ekologie, tak využití fyzické geografie při řešení otázek životního prostředí, v ochraně přírody a krajiny, v regionálním rozvoji, při řešení a předcházení konfliktů při využívání krajiny, aplikace krajinného plánování, informace o výsledcích fyzickogeografických, krajinných a environmentálních výzkumů a využití fyzické geografie v geografickém a environmentálním vzdělávání. Program konference byl opět velmi pestrý, kdy v 7 programových blocích odeznělo 37 příspěvků českých a slovenských autorů. Šíří řešených témat a úloh v české i slovenské geografii

Tab. – Deset čísel Fyzickogeografického sborníku

Č.	Název Fyzickogeografického sborníku	Rok	Stran	Příspěvků
1	Fyzická geografie – vzdělávání, výzkum, aplikace	2003	206	34
2	Kulturní krajina	2004	221	35
3	Fyzická geografie – krajinná ekologie – trvalá udržitelnost	2005	229	34
4	Fyzická geografie – teorie a aplikace	2007	207	34
5	Fyzická geografie – výzkum, vzdělávání a aplikace	2007	213	37
6	Fyzická geografie a trvalá udržitelnost	2008	280	47
7	Fyzická geografie a krajinná ekologie	2009	229	38
8	Fyzická geografie a kulturní krajina	2010	155	24
9	Fyzická geografie a životní prostředí	2011	146	23
10	Fyzická geografie a krajinná ekologie: teorie a aplikace	2012	128	22

Zdroj: autor

a krajinné ekologii můžeme dokumentovat na programu konference, který je umístěn na webu http://is.muni.cz/www/1060/37391775/program_FGK_2013.pdf. Příspěvky z konference budou opět publikovány, v pořadí již jedenáctém, Fyzickogeografickém sborníku. V tabulce uvádíme i stručnou rekapitulaci všech deseti doposud vydaných sborníků, které mají dohromady více než 2 000 stran a bylo v nich publikováno téměř 330 příspěvků.

Třicetileté období činnosti Sekce fyzické geografie ČGS a úctyhodný počet 30 FGK dostatečně prokázalo její nezastupitelný význam pro rozvoj fyzické geografie, a to i v podmínkách existence různých hodnotících kritérií. Jednání FGK vytváří odbornou platformu pro výměnu názorů v diskurzích, mnohdy velmi živých, ale vždy korektních. Příležitost k prezentaci výsledků svých výzkumů dostávají i studenti doktorských studijních programů, a v neposlední řadě se zde stále rozvíjí úzká spolupráce se slovenskými geografy a krajinnými ekology.

Vladimír Herber

7. ročník Týdne geografie

Týden geografie je pravidelná popularizační akce katedry geografie PŘF UJEP v Ústí nad Labem pořádaná pod záštitou Severočeské pobočky České geografické společnosti, přístupná studentům i příznivcům geografie z široké veřejnosti. Letošní 7. ročník se uskutečnil ve dnech 12.–16. 11. 2012.

Akce byla zahájena v pondělí 12. 11. vernisáží výstavy atlasů. Výstava návštěvníkům poskytla průřez jak územní, tak časovou dimenzí vybrané skupiny atlasové produkce. Ke zhlédnutí tedy byly atlasy nejrůznějšího stáří a školní atlasy pocházející z různých zemí (Německa, Velké Británie, Turecka aj.) (viz obr.).

Následoval program sestávající z řady příspěvků studentů, geografů pořádající katedry a pozvaných odborníků. Studenti referovali především o svých cestách: Švédskem, Finskem a Norskem přes polární kruh až za Nordkapp

Obr. – Výstava atlasů. Foto: Z. Pavlasová

(Miroslav Duda); Schladmingskými Taury (Michal Forejt); z Kalifornie do Washingtonu (Lucie Hadáčková). Pořádající katedru reprezentovali Ivan Bičák s vystoupením o rozvojových paradoxech dvou latinskoamerických zemí Chile a Brazílie a Silvie Kučerová s Janem D. Bláhou, kteří hovořili o problematice poutních míst v kulturním dědictví české společnosti a fenoménu poutnictví. Ze zvaných odborníků se představili Lukáš Snopek z Regionálního muzea v Mělnice s příspěvkem o vývoji vinohradnictví v Čechách od 10. do 21. století; Martina Hupková z Univerzity Karlovy v Praze s netradičním tématem Proměna kultury pohřbívání Západní civilizace v moderním a postmoderním období; Petr Kubíček a Lukáš Herman z Masarykovy Univerzity Brno s uplatněním geoinformačních technologií v oblasti 3D modelování měst. Bezesporu nejvíce posluchačů dorazilo na přednášku Bohumíra Janského z Univerzity Karlovy v Praze věnované hledání pramenů Amazonky.

Během Týdne geografie zazněla také řada příspěvků seznamujících studenty s možnostmi jejich budoucího profesního uplatnění (např. Helena Minářová z Krajského úřadu Ústeckého kraje představila činnosti odboru regionálního rozvoje) nebo se stávajícími příležitostmi zapojení do geografických projektů a vzdělávacích aktivit (Den kariéry, studijní program Erasmus, projekty přeshraniční spolupráce či aktivity České geografické společnosti – představené předsedou Severočeské pobočky ČGS, Tomášem Oršulákem).

Pestrý program byl doplněn o promítání dvou krátkých filmů s environmentální tematikou: německého filmu režiséra Valentina Thurna „Z popelnice do lednice“, který upozorňuje na problém plýtvání zeleninou v evropských zemích,

a dokumentární film studenta zoologie Univerzity Karlovy v Praze Michala Galíka „Zelená poušť“, jenž pojednává o neudržitelném rozrůstání plantáží olejných palm na ostrově Borneo.

Čtvrtek 15. 11. patřil tradičně Dnu geografie, pojatého jako kurz dalšího vzdělávání učitelů zeměpisu základních a středních škol. Během středy probíhal také GIS Day, zajišťovaný Fakultou životního prostředí UJEP. Týden geografie byl ukončen v pátek 16. 11. exkurzí na den otevřených dveří školicího střediska v revitalizovaném průmyslovém areálu v německém Laubusch.

Silvie Kučerová, Zuzana Pavlasová, Jiří Riezner, Jan D. Bláha

Účastníky Mezinárodní geografické olympiády ocenil ministr školství

Ve čtvrtek 13. 12. proběhlo v Národní technické knihovně v Praze 6 slavnostní setkání účastníků mezinárodních soutěží s ministrem školství ČR Petrem Fialou. Kromě pana ministra byli přítomni i další čestní hosté: náměstkyně ministra školství, státní tajemnice Eva Bartoňová, ředitel odboru pro mládež MŠMT Michal Urban a vedoucí oddělení Talentcentrum Eva Schneiderová.

Mezi mladými chemiky, biologi, matematiky, fyziky a astronomy významně vynikli také geografové – účastníci Mezinárodní geografické olympiády iGeo, kteří letos v Kolíně nad Rýnem vybojovali pro českou geografii 8. místo na světě. Jak výstižně upozornila moderátorka akce, tým geografů byl jediný, který dorazil na slavnostní setkání v plném počtu. Hana Pařízková (Gymnázium Velké Meziříčí), Bruno Jurášek (Gymnázium Jiřího Gutha-Jarkovského, Praha), Petr Kolařík (dříve Gymnázium Uherské Hradiště, nyní bakalářské studium na Geografické sekci PřF UK v Praze) a Jan Kozák (Gymnázium Cheb) obdrželi „Pamětní list ministra školství za reprezentaci České republiky v mezinárodní vědomostní soutěži“. Ocenění byli také vedoucí jednotlivých delegací – za geografii doc. Jaromír Kolečka a Ing. Libor Lněnička (PedF MU Brno).

„Nevím, jaké si představujete geografické soutěžní otázky,“ uvedl v rozhovoru při udílení cen doc. Kolečka, „není to žádné vyjmenovávání řek a hlavních měst, ale jsou to praktické věci z denního života. Takže soutěžící v Kolíně například řešili, jak naložit s problémovou městskou částí a jejím rozvojem do budoucna, kdy součástí práce bylo například velmi podrobné mapování v terénu.“ To potvrdili i samotní soutěžící. Pokud znovu uspějí v letošním ročníku Zeměpisné olympiády, pojedou v srpnu 2013 na mezinárodní soutěž do japonského Kjóta.

Silvie Kučerová